

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2024-4.2>

Д. В. Приймаченко, доктор юридичних наук, професор,
проректор з наукової роботи
Університету митної справи та фінансів

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Актуальність обраної теми обумовлена, по-перше, потребою реалізації зобов'язань України перед Європейським Союзом щодо імплементації до національного законодавства загальноприйнятих міжнародних демократичних норм та стандартів в сфері здійснення правосуддя, а по-друге, необхідністю удосконалення механізму правового регулювання функціонування самоврядних адвокатських інституцій.

Мета презентованої статті полягає в тому, щоб з використанням історико-правового та порівняльного методів наукового пізнання дослідити генезу правового регулювання процедури утворення та діяльності органів адвокатського самоврядування, виявити вади механізму правового регулювання адвокатської діяльності в Україні та сформулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо їх подолання.

Відповідно до сформульованої мети визначено наступні задачі: розкрити генезу нормативного забезпечення процедури утворення та діяльності органів адвокатського самоврядування; виявити колізії законодавства, що регламентує функціонування самоврядних адвокатських інституцій; сформулювати пропозиції щодо удосконалення національного законодавства.

Методологічне підґрунтя дослідження становить цілісна та узгоджена система методів, способів та прийомів наукового пізнання, що дозволила проаналізувати обране правове явище у єдності його соціального змісту та юридичної форми.

Усвідомлення колізійних питань процедури утворення та діяльності органів адвокатського самоврядування та пропонувані зміни до чинного законодавства дозволять підвищити ефективність адвокатської діяльності. В результаті це дозволить удосконалити правовий статус органів адвокатського самоврядування та підвищить якість виконуваних завдань та функцій.

Ключові слова: адвокатура, адвокатське самоврядування, органи адвокатського самоврядування, адміністративно-правове регулювання, громадські об'єднання, адміністративні процедури, принципи, колегіальності, добровільності, самоврядності.

D. V. Prymachenko. Status and Prospects of Legal Regulation of Activity of Bodies of Advocate Self-Government in Ukraine

The chosen topic is relevant because of the need to realize Ukraine's obligations to the European Union as for the implementation generally accepted international democratic norms and standards in the field of justice into national legislation and the need to improve the legal regulation mechanism of self-government advocacy institutions functioning.

The aim of the presented articles is to use historical-legal and comparative methods of scientific knowledge to investigate the genesis of the legal regulation of the procedure for the formation and activity of the advocacy self-government bodies, to identify the defects in the mechanism of legal regulation of advocacy activity in Ukraine and to formulate scientifically based suggestions to overcome them.

In accordance with the formulated aim, the following tasks are defined as to reveal the genesis of the regulatory support for the formation and activity of the advocacy self-government bodies procedure; identify conflicts of legislation regulating the functioning of self-government advocacy institutions; formulate suggestions for improving national legislation.

The methodological basis of the study is a coherent and consistent system of methods, means and techniques of scientific knowledge, which allowed us to analyze the chosen legal phenomenon in the unity of its social content and legal form.

Awareness of the conflicting issues of the procedure for the formation and activity of the self-government bodies and the suggested changes to the current legislation will allow increasing the effectiveness of the advocacy. As a result, this will improve the legal status of the advocacy self-governing bodies and increase the quality of performed tasks and functions.

Key words: advocacy, advocacy self-government, advocacy self-government bodies, administrative and legal regulation, public associations, administrative procedure, principles of collegiality, voluntariness, self-government.

Постановка проблеми. Одним із найважливіших інститутів правової, демократичної держави є інститут адвокатури, який функціонує з метою надання професійної правничої допомоги. Згідно ст. 59 Конституції України [1] кожен має право на професійну правничу допомогу та є вільним у виборі захисника своїх прав. Право на правову допомогу є одним зі конституційних, невід'ємних прав людини та має загальний характер. За змістом ст. 64 Основного закону, конституційне право кожного на професійну правничу допомогу не може бути обмежене. Ніхто – ні громадяни, ні держава – не має права перешкоджати отриманню

правничої допомоги. Незалежно від тяжкості чи суспільної небезпечності вчиненого діяння або ж складності та суспільної неприйнятності судового спору, кожна особа повинна мати можливість скористатись правничою допомогою адвоката. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Інституційне закріплення адвокатури на конституційному рівні з відповідною конституційною гарантією її незалежності передбачено ст. 131-2 Конституції України.

Згідно ч. 1, 2 ст. 2 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон), адвокатура України – недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом [2]. Адвокатуру України складають всі адвокати України, які мають право здійснювати адвокатську діяльність. У сучасних умовах реформування системи правозастосовних органів державою проголошено мету посилення ролі адвокатури. Інститут адвокатури є інструментом, який сприяє зміцненню законності в державі, утвердженню принципів демократизації і гуманізації правосуддя та формування громадянського суспільства.

Адвокатське самоврядування є важливим елементом інституту адвокатури в Україні. Ефективна робота органів адвокатського самоврядування, таких як ради, збори та комісії, сприяє забезпеченню професійної етики, саморегуляції та якості адвокатської діяльності. Разом з тим, існують певні аспекти, які потребують окремої уваги в контексті правового регулювання механізму функціонування органів адвокатського самоврядування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика визначення місця і ролі інституту адвокатури України була предметом дослідження представників конституційно-правової науки, вчених адміністративістів. Серед вчених, які досліджували окремі аспекти окресленої проблематики, доцільно виокремити праці М. Аракеяна, Н. Бакаянової, Т. Варфоломєєвої, Т. Вільчик, В. Гвоздія, В. Заборовського, С. Іваницького, В. Нікітченко, М. Погорецького, В. Святоцької та інших. Водночас стан дослідженості генези правового регулювання механізму функціонування органів адвокатського самоврядування в Україні має фрагментарний характер.

Мета презентованої статті полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу теоретичних засад адміністративно-правової науки, чинного національного законодавства, правозастосовної діяльності, з використанням історико-правового та порівняльного методів наукового пізнання дослідити генезу правового регулювання процедури утворення та діяльності органів адвокатського самоврядування, виявити вади механізму правового регулювання адвокатської діяльності в Україні та сформулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо їх подолання.

Результати дослідження. Становлення інституту адвокатури на теренах України в цілому, та органів адвокатського самоврядування зокрема, відбувалось в умовах, що суттєво відрізняють його від аналогічних процесів в інших країнах. Значний час українські землі перебували під владою інших держав. Відсутність власного національного законодавства, спрямованого на підтримку українських інституцій, у тому числі правозахисних, не сприяла розвитку самоврядних органів української адвокатської спільноти. Соціально-політичні події ХХ століття вкрай негативно вплинули на цей розвиток і на десятиліття загальмували його. Однак, із здобуттям Україною незалежності, обранням нею демократичного шляху, вітчизняна адвокатура отримала шанс створити незалежні органи самоврядування, діяльність яких відповідає не лише її власним потребам та запитам, але й прагненням суспільства [3, с. 44].

З огляду на мету публікації, акцентуємо увагу лише на генезі правового регулювання інституту адвокатури з часів отримання Україною незалежності й до сучасного періоду. Принагідно лише вкажемо, що на момент проголошення Україною незалежності діяльність адвокатури регламентувалася прийнятим у 1979 р. Законом СРСР «Про адвокатуру в СРСР», який регулював питання організації та діяльності адвокатури в загальносоюзному масштабі. Безпосередньо в Україні діяло «Положення про адвокатуру УРСР» (далі – Положення), що було затверджено відповідним Законом УРСР [4].

Констатуємо той факт, що Положення передбачало функціонування колегії адвокатів – як добровільного об'єднання осіб, які займаються адвокатською діяльністю (ч. 1 ст. 3). Відповідно до ст. 4 Положення, найвищим органом колегії адвокатів були загальні збори членів колегії, її виконавчим органом президія, контрольно-ревізійним органом – ревізійна комісія. Крім того, Положення визначало повноваження загальних зборів членів колегії адвокатів, президії колегії адвокатів та інших її органів, а також інші питання організації та функціонування колегії адвокатів.

Таким чином, на момент розпаду радянського союзу, в Україні функціонувала система адвокатури, яка організаційно складалася з осіб, які займаються адвокатською діяльністю (адвокатів), які для здійснення своєї професійної діяльності об'єднувалися в колегії адвокатів, що мали свою організаційну структуру (загальні збори членів, президія та ревізійна комісія). Загальне керівництво колегіями адвокатів здійснювали Ради народних депутатів та територіальні підрозділи Мініюсту УРСР. Фінансувались колегії адвокатів з коштів, що відраховувались юридичними консультаціями, в яких адвокати надавали юридичну допомогу.

Отже, чинне на той момент законодавство дозволяло створювати професійні інституції, які формально мали ознаки самоврядності. Але при цьому, варто погодитись з позицією науковців, які вважали, що в цілому

етап розвитку органів адвокатської спільноти України за часи її перебування у складі СРСР можна характеризувати як етап існування системи органів квазі-самоврядування адвокатської спільноти, якщо узяти до уваги їх повне одержавлення і фактичне управління партійними і виконавчими органами державної влади. З набуттям такої незалежності, створення реально незалежних органів самоврядування професійної корпорації, стає питанням часу. Але, як це вже відбувалось на початку ХХ століття, при переході до наступної стадії свого розвитку серед української адвокатури знов набувають значення громадські організації за професійною ознакою [3, с. 78].

Примітним є той факт, що 20–22.09.1990 р. відбувся Установчий з'їзд Спілки адвокатів України, який прийняв рішення щодо створення Спілки і затвердив її Статут [5]. Спілка як добровільна, професійна, незалежна, самоврядна всеукраїнська організація адвокатів України стала фактично першою організацією загальнодержавного рівня, яка намагалася об'єднати адвокатів за професійною ознакою. В подальшому Спілка позиціонувала себе як є неприбуткову, добровільну, професійну, незалежну, самоврядну всеукраїнську організацію адвокатів України, яка створена на засадах рівноправності та професійної незалежності її членів, що об'єднує адвокатів для їх професійного розвитку та вдосконалення системи підготовки і підвищення їх професійного рівня, сприяє розвитку адвокатської професії, правосвідомості адвокатів та етичних стандартів поведінки, зміцнення інституту адвокатури в Україні, підвищення його ролі та авторитету в суспільстві, забезпечення захисту законних прав та інтересів її членів [6]. Спілка створила відділення в усіх областях України, АР Крим, містах Києві та Севастополі.

В подальшому, крім Спілки, в Україні почали діяти й інші загальнодержавні громадські об'єднання адвокатів – Асоціація адвокатів України, Асоціація молодих адвокатів, Всеукраїнська професійна спілка адвокатів України тощо. Чинне законодавство не обмежувало адвокатів як у праві створювати громадські організації, так і входити в них [7].

Отже, утворення громадських об'єднань за професійною ознакою, посилення їх ролі в суспільстві та державі в цілому – це закономірний етап державотворення під час якого відбувалася спроба пошуку оптимальної форми організації адвокатського самоуправління незалежного від державних інституцій. Це була важливий певний крок до створення органів адвокатського самоврядування. Крім того, професійні громадські утворення, як будь-який рух громадянського суспільства, стали потужним каталізатором для формування в Україні ефективних органів адвокатського самоврядування [8, с. 419].

Наступним важливим етапом у формування механізму правового регулювання засад адвокатського самоврядування стало прийняття Закону України «Про адвокатуру» (далі – ЗУ «Про адвокатуру») [9]. Відповідно до ст. 3 ЗУ «Про адвокатуру», діяльність адвокатури регулювалася Конституцією України, цим законом, іншими законодавчими актами України і статутами адвокатських об'єднань.

Адвокат мав право займатись адвокатською діяльністю індивідуально, відкрити своє адвокатське бюро, об'єднуватися з іншими адвокатами в колегії, адвокатські фірми, контори та інші адвокатські об'єднання. А в систему принципів діяльності адвокатури було імплементовано принцип добровільності, самоврядування, колегіальності та гласності діяльності адвокатських об'єднань (ч. 3 ст. 4 ЗУ «Про адвокатуру»). З урахуванням цього принципу порядок творення, діяльності, реорганізації та ліквідації адвокатських об'єднань, структура, штати, функції, порядок витрачання коштів, права та обов'язки керівних органів, порядок їх обрання та інші питання, що належать до їх діяльності, регулювалися статутом відповідного об'єднання.

Крім того, прийняття закону фактично скасувало монополію колегії адвокатів на правове обслуговування фізичних та юридичних осіб. Паралельно з адвокатами стали практикувати й інші юристи, виконуючи ті ж види юридичної допомоги, що й члени колегій адвокатів. Чинним на той момент законодавством допускалося здійснення юридичної практики за ліцензією, яка видавалася Міністерством юстиції особам, котрі мали юридичну освіту. Юристи, які отримали такі ліцензії займалися правовим забезпеченням зовнішньоекономічної діяльності, надавали юридичну допомогу суб'єктам підприємницької діяльності тощо. Проте адвокати залишалися основними надавачами юридичних послуг.

В ЗУ «Про адвокатуру» вперше було інституційно закріплена можливість існування органів адвокатського самоврядування. Ст. 19 ЗУ «Про адвокатуру» передбачала для адвокатів та адвокатських об'єднань можливість створення регіональних, загальнодержавних та міжнародних спілок та асоціацій. Спілки та асоціації адвокатів представляють інтереси адвокатів у державних органах і об'єднаннях громадян, захищають соціальні та професійні права адвокатів, здійснюють методичну і видавничу роботу, сприяють підвищенню професійного рівня адвокатів, можуть створювати спеціальні фонди і діють відповідно до своїх статутів (ч. 2. ст. 19).

У цьому контексті доцільно вказати, що в науковій літературі цілком обґрунтовано сформувався позиція щодо того, що ні колегії адвокатів, ні, в подальшому, інші форми адвокатських об'єднань за своєю природою не були органами адвокатського самоврядування. В свою чергу, спілки і асоціації адвокатів не є професійними об'єднаннями у розумінні ст. 4 ЗУ «Про адвокатуру», які утворюються з виключною метою – здійснення ними адвокатської діяльності.

Адвокатське об'єднання створюється та функціонує для виконання професійної діяльності, визначеної в Конституції України і в ЗУ «Про адвокатуру», яка полягає у захисті і представництві прав і законних

інтересів інших як фізичних, так і юридичних осіб, які не є членами цих об'єднань. Здійснюючи цю діяльність, члени адвокатського об'єднання керуються спеціально наданими їм правами і встановленими спеціально для них обов'язками і передбаченими гарантіями. За виконуваними ними працю вони отримують грошову винагороду.

Мета створення спілок та асоціацій адвокатів була визначена у ч. 2 ст. 19 ЗУ «Про адвокатуру». Зокрема наголошувалося на захисті цими організаціями соціальних та професійних прав адвокатів. Фактично визнання можливостей адвокатів на створення саморегулятивних органів легалізувало, наприклад, діяльність Спілки адвокатів України та інших самоініціативних об'єднань адвокатів. Діяльність Спілки – як всеукраїнської незалежної організації адвокатів здійснювалась з метою об'єднання зусиль адвокатів у сприянні формуванню демократичної правової держави, підвищення рівня правової допомоги, піднесення ролі і авторитету адвокатури в суспільстві й державі, вдосконалення законодавчого регулювання діяльності адвокатури, сприяння досягненню адвокатурою повної самостійності та самоврядування, захисту законних інтересів членів Спілки, поширення історичних традицій української адвокатури, сприяння розвитку і поглибленню міжнародних зв'язків адвокатів. Наразі Спілка функціонує лише формально.

Прийняття ЗУ «Про адвокатуру», в цілому, припинило наукову дискусію щодо правової природи цих різновидів об'єднань адвокатів. Адже перші – це форми організації адвокатської діяльності, а другі – форми адвокатського самоврядування.

Безумовно, ЗУ «Про адвокатуру» в свій час відіграв важливу роль у розвитку адвокатури України, утвердженні її незалежності, значному розширенні правових можливостей адвокатів, зміцненні гарантій адвокатської діяльності, запровадженні демократичних засад організації адвокатури тощо. Проте на певному етапі державотворення чинне законодавство України у сфері адвокатури та адвокатської діяльності перестало сприяти досягненню вищезазначених завдань, оскільки переважна більшість його положень застаріла та не відповідала актуальному стану суспільних відносин і викликам, що постали перед українською адвокатурою.

Серед вад правового регулювання, в контексті презентованого дослідження варто було вказати на той факт, що подальше існування та розвиток адвокатури України ускладнився відсутністю єдиної професійної організації, в рамках якої мало б забезпечуватись неухильне дотримання адвокатами корпоративних правил, а також вимог актів, що встановлювали стандарти адвокатської діяльності. Необхідність реформування адвокатури відповідно до загальновизнаних міжнародних демократичних стандартів обумовлювалося не лише практичною необхідністю здійснення таких кроків всередині нашої держави, а й потребою виконання Україною взятих на себе міжнародних зобов'язань. Йдеться про забезпечення на законодавчому рівні захисту статусу правничої професії та заснування професійної асоціації адвокатів (підпункт IX пункту 11 Висновку № 190 (1995) Парламентської Асамблеї Ради Європи щодо вступу України до Ради Європи від 26.09.1995 р.; пункт 10 Резолюції 1346 (2003) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Виконання Україною своїх обов'язків та зобов'язань» від 29.09.2003 р.; підпункт 7.3.6 пункту 7.3 Резолюції 1755 (2010) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Функціонування демократичних інституцій в Україні» від 04.10.2010 р.). Крім того, під час підготовки проекту Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» було ураховано сучасні європейські стандарти щодо організації і діяльності адвокатури, висновки та пропозиції експертів Ради Європи, Європейської Комісії «За демократію через право» (Венеціанська Комісія), пропозиції провідних вітчизняних науковців, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів, суддів, адвокатів, членів Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури при Кабінеті Міністрів України, представників Асоціації правників України і Спілки адвокатів України, членів утвореної Президентом України робочої групи з питань реформування прокуратури та адвокатури [10].

Викладене вище й визначили передумови оновлення національного законодавства про адвокатуру. Прийняття ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [2] суттєво покращило механізм правового регулювання функціонування органів адвокатського самоуправління в Україні. Акцентуємо увагу лише на окремих новелах Закону.

В першу чергу, законодавцем було однозначно визначено, що адвокатура України – недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом (ч. 1. ст. 2). Окремо було нормативно закріплено мету діяльності адвокатського самоврядування – забезпечення належного здійснення адвокатської діяльності, дотримання гарантій адвокатської діяльності, захисту професійних прав адвокатів, забезпечення високого професійного рівня адвокатів та вирішення питань дисциплінарної відповідальності адвокатів в Україні (ч. 3 ст. 2). Адвокатське самоврядування визнавалось як гарантоване державою право адвокатів самостійно вирішувати питання організації та діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом (п. 2. ч. 1 ст. 1).

Закон містив окремий розділ безпосередньо регламентував засади адвокатського самоврядування (ст. 43), визначав завдання адвокатського самоврядування (ст. 44), організаційні форми адвокатського самоврядування, національну систему органів адвокатського самоврядування, порядок їх формування

та діяльності, повноваження (ст. 45-57), засади фінансового забезпечення органів адвокатського самоврядування (ст. 58) тощо.

Таким чином, удосконалення механізму правового регулювання адвокатського самоврядування сприяло не лише підвищенню ефективності адвокатської діяльності та функціонування органів адвокатського самоврядування, а й позитивно позначилося на стані правоохоронної та правозахисної сфери нашої держави.

Прийняття змін до Конституції України [11] ініціювало перехід до суттєво нового етапу судової реформи. Закладені конституційними змінами нові підвалини організації та функціонування системи правосуддя розпочали процес трансформації не тільки судової влади, й суміжних правових інститутів, одним з яких є інститут адвокатури. Конституційні зміни в регламентації інституту адвокатури, а також важливість завдань, які покладаються на адвокатів, та їх особлива роль у житті українського суспільства, обумовили необхідність приведення законодавства про адвокатуру до сучасних потреб державотворення. Зміни мають бути спрямовані по-перше, на забезпечення інституційної спроможності адвокатури, ефективне здійснення її функцій, розширення професійних прав та гарантій адвокатів, на надання стороні захисту рівних можливостей та процесуальних прав із стороною обвинувачення, а по-друге, на подальший розвиток та ефективне функціонування адвокатського самоврядування, що має ґрунтуватись сучасних міжнародних стандартах.

Висновки. Адвокатське самоврядування є важливим і необхідним елементом адвокатури України. Функціонування органів самоврядування забезпечує адвокатам незалежність, автономію та професійну самостійність у виконанні своїх обов'язків. Органи адвокатського самоврядування в процесі реалізації своїх завдань сприяють формуванню високопрофесійної адвокатської спільноти, встановленню етичних стандартів, забезпеченню захисту та підтримки адвокатів у їх професійній діяльності. Дослідження генези механізму правового регулювання утворення та діяльності національної системи органів адвокатського дає підстави стверджувати, що адвокатське самоврядування в Україні довело свою спроможність у виконанні визначених державою, громадянським суспільством та адвокатською спільнотою завдань. Проте сучасні виклики з якими наразі стикнулася держава та суспільство вимагають подальшого його удосконалення з метою підвищення ефективності функціонування як адвокатського самоврядування, так і інституту адвокатури України, в цілому.

Список використаних джерел:

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.
3. Гвоздій В. А. Адміністративно-правовий статус органів адвокатського самоврядування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2020. 290 с.
4. Положення про адвокатуру Української Радянської Соціалістичної Республіки: затверджено Законом Української Радянської Соціалістичної Республіки від 31.10.1980 р. № 1050-X (втратив чинність). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T801050?an=2>:
5. Статут всеукраїнської громадської організації «Спілка адвокатів України»: затверджено Установчим з'їздом Спілки адвокатів України 22.09.1990 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001699-90#Text>
6. Всеукраїнська громадська організація «Спілка адвокатів України». URL: <https://cau.org.ua/>
7. Енциклопедичний довідник майбутнього адвоката: У 2 ч. / О.Д. Святоцький, Т.Г. Захарченко, С.Ф. Сафулько та ін.; За заг. ред. С.Ф. Сафулька. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. Ч. 1. 616 с. URL: <http://surl.li/ymxsej>
8. Іваницький С.О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система: дис... д-ра юрид.наук. 12.00.10. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2017. 556 с.
9. Про адвокатуру: Закон України від 19.12.1992 р. № 2887-XII (втратив чинність). *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 9. Ст. 62.
10. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 28.04.2012 р. № 10424. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=43306
11. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 р. № 1401-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532.